

SUOMEN PANKIN
JOHTOKUNTA.

Helsingissä

Helmi kuun 2 p. 1924.

N° 7.

Saap. 4/2 24
Jäte W.

Eduskunnan Pankkivaltuusmiehille.

Pankkivaltuusmiesten 11 päivänä joulukuuta 1923
päivätyn kirjeen johdosta on Johtokunta antanut Pankin
Tilastollisen Osaston toimeksi laatia Pankkivaltuusmiesten
suunnitteleman, Valtioneuvostolle osoitettavan kirjelmän luon-
nos, joka seuraa tämän ohessa.

M. S. S.

W. S. S.
W. S. S.

L. A. S.
J. S. S.

A. S. S.

Valtionosastolle.

Jos maan raha on arvoltaan häilyvä, ovat kaikki taloudelliset suhteet arvaamattomain muutosten alaisina. Onpa silloin itse oikeusjärjestys horjutettu, koska kansalaisten omaisuus ja ansio silloin on todellisuuksessa vaille sitä turvaa, jonka takaaminen on oikeusjärjestyksen päätehtäviä.

Sentähden vakaan arvon palauttaminen rahalle on siellä, missä tämä arvo on järkkynyt, katsottava valtioelinten ehdottomaksi velvollisuudeksi, niin pian kuin ylivoimaiset esteet ~~ei~~ ^{en} tee tehtävän täyttämistä mahdottomaksi.

Meidän maassamme kuuluu tämä velvollisuus lähinnä Suomen Pankille, jonka ohjesääntönsä mukaan tulee ylläpitää vaka^{na}utta ja varmuutta maan rahooloissa. Tietoisena tästä velvollisuudestaan ja sen täyttämisen perustavasta merkityksestä maalle kokonaisuutena ja sen jokaisen kansalaisen menestykselle, on Suomen Pankki tekevä mitä sen vallassa on sen arvon säilyttämiseksi ja lopulliseksi vakiinnuttamiseksi, jonka Suomen raha nyttemmin on saanut.

Mutta tämä tarkoituksen saavuttaminen ei ole yksitään Suomen Pankin vallassa. Pankin johdon toimenpiteet ovat ehdottomasti tuomitut raukeamaan tyhjiin, jollei eräs ehto, johon Suomen Pankki voi vain rajoitetussa määrässä vaikuttaa, tule täytetyksi. Tämä ehto on se, että maan maksut ulkomaille ja sen saavat sieltä pysyvät tasapainossa, se on: että maan niin sanottu maksutasaus säilyy häiriyttyänsä.

Ne kokemukset, joita viime vuosina on maamme maksutasauksen muodostumisesta saatu, osoittavat että tässä

suhteessa ei voida heittäytyä huolettomuuteen, vaan että määrätietoinen politiikka on siinä tarpeen. Main ollen ja kun sekä valtion yleinen talouspolitiikka että sen oma finanssipolitiikka voi melkoisesti sekä edistää että vaikeuttaa maan maksutasauksen ylläpitämistä, ovat Eduskunnan Pankkivaltuusmiehet katsoneet velvollisuudekseen kääntymä maan Hallitukseen puoleen saadakseen valtiovelalta sitä tukea, jota Suomen Pankki edellä mainitun maalle kallis arvoisen päämäärän saavuttamiseksi tarvitsee. Tässä tarkoituksessa Pankkivaltuusmiehet kunnioittaen pyytävät saada kiinnittää Valtioneuvoston huomiota seuraaviin seikkoihin.

Maksutasauksen edellytykset ennen sotaa ja nykyään.

Suomen rahan arvon ja maan maksutasauksen ylläpitäminen oli ennen maailmansotaa suhteellisen helposti täytetty tehtävä. Itseään oli Suomen maksutaseus kyllä velkavoittainen, mutta osittain valtio, osittain kaupunkikunnat ja yhtiöt ottivat ja saivat ulkomailta pitkäaikaisia lainoja siihen määrään, että suurempia vaikeuksia ulkomaisten maksusuhteiden järjestämisessä ei esiintynyt. Sodan aikana ja sen jälkeen ovat kuitenkin maksutasauksen ylläpitämisen edellytykset melkoisesti muuttuneet.

Siistä seikoista, joista maksutaseus itseään (ilman ulkomaista luottoa) on riippuvainen, on ensi sijalla ulkomaan kauppa. Kauppataaseus oli v. 1922 vientivoittainen ja vielä viime vuonna oli tuonnin enenmyys pienempi kuin mitä se ennen sotaa yleensä oli. Mutta tämän seikan ei tule olla aiheena huolettomuuteen. Verrattain edullinen tulos ulkomaankaupasta on näinä vuosina suurelta osalta johdunut siitä onnellisesta sattumasta, että Suomen vientitavarain hinnat ovat maailman-markkinoilla olleet suhteellisesti korkeat, mutta tuontitavarain alhaiset. Muutos tässä hintain suhteessa ei ole ainostaan mahdollinen, vaan todennäköinenkin ja voi suuresti muuttaa tuonnin ja viennin raha-arvojen suhdetta. Se mahdollisuus, että kaup-

patassaus edelleen huononee, on muistakin syistä vakavas-
ti otettava huomioon. Tosin voidaan viitata siihen, et-
tä vientiteollisuus eräillä tärkeillä aloilla on laajentuu-
nut (sahateollisuus, selluloosateollisuus) ja että koti-
mainen maataloustuotanto on kasvanut. Mutta näiden edul-
listen seikkain vastapainona on toisia, jotka ovat kaup-
patasaukselle epäedulliset. Teollisuus- ja maataloustuot-
anto ovat tuskin kasvaneet enempää kuin mikä vastaa maam-
me nopeata väestön kasvua (väestön lisäys vv. 1914-1922
oli n. 200.000 henkeä). Sillä seikalla että kapina ja
sen seuraukset ovat vähentäneet tuottavain ikäluokkien
osuutta väestöstämme, on melkoinen epäedullinen vaikutus
tuotanto- ja kulutussuhteisiin. Samaa suuntaa vaikuttaa
vielä enemmän että 20 - 30.000 miestä parasta työvoimaa
nyt on vuosittain sidottuna aseharjoituksiin. Myöskin
armeijan tavarantarve lisää kulutusta ja ulkomaista tuon-
tia entiseen verraten. Nämä seikat tekevät, että liialli-
nen toivorikkaus kauppatasaukseen nähden ei ole oikeutet-
tu.

V. A. L.

Viellä enemmän kehoittavat maksutaseuksen muut teki-
jät varovaisuuteen. Tilastollisen Päätöimiston askeittain
suorittaman tutkimuksen mukaan maksutaseuksen puheenaole-
vat tekijät ovat meillä sellaisessa suhteessa, että maamme
vuosittaiset suoritukset ulkomaille (korot, matkustaja-
liikenne j.n.e.) ovat n. 100 milj. markkaa suuremmat kuin
vastaavat tulomme ulkomailta (rahdit, siirtolaisten raha-
lähetykset j.n.e.). Näin ollen näyttää tarvittavan, jotta
Suomen maksutaseus varmasti pysyisi kunnossa, joko, että
ulkomaista pääomaa, ~~(lainain tai omaisuuden myynnin keut-~~
~~ta)~~ saadaan maahan vuosittain melkoiset määrät tai että
kauppataseus saadaan siinä määrin paranemaan, että vuo-
sittain syntyy ~~melkoinen~~ viennin enemmäys.

Keinot maksutassuksen häiriytymisen estämiseksi.

Σ. H.
Tehdyt laskelmat osoittavat, että ennen maailmanso-
taa ulkomaista pääomaa saatiin Suomeen pitkäaikaisten
lainain muodossa vuosittain keskimäärin n. 21 milj. sil-
loista markkaa, mikä arvoltaan vastaa yli 200 milj. mark-
kaa nykyistä rahaa. Tämä ei tietänyt mitään epätervettä.
Suomessa, jossa ei toimi ulkomaisia pankkeja ja jossa
ulkomaalaiset vain vähässä määrin omistavat liikeyrityk-
siä, olivat ja ovat edelleen pitkäaikaiset lainat ainoa
huomattava ulkomaisen pääoman saantitapa. Ulkomainen
velkamme oli vähäinen muiden velallismaiden velkataakoi-
hin verraten. Kiinteän pääoman luonti (rautateiden, teh-
taiden, rakennus j.n.e.) oli myös ilmeisesti melkoista
suurempi kuin ulkomainen lainaus. Ulkomaisen velkaentu-
misen vastapainona oli yleensä varallisuuden voi sanoa
suuremmoinen kasvu sodan edellisellä aikana.

Myöskin nykyisissä oloissa on tarpeen koettaa edel-
leen saada maahan ulkomaista pääomaa, eikä ainoastaan
valtiolle vaan myös kunnille ja yksityisille yrityksille.
Mutta maksutassuksen kannalta katsoen ei tähän keinoon
ole liiaksi luotettava. Ensiksikin on osa niistä lainoi-
sta, joita lähimmässä tulevaisuudessa ehkä voidaan saada,
käytettävä lyhytaikaisten ulkomaisten velkain suorituk-
seen. Tehdyn laskelman mukaan on Suomeen, jos otetaan huo-
-mioon kaikki pitkäaikaiset lainat ja lyhytaikaisista
lainoista yksityispankkien ulkomaiset velat, vuosina
1914 - 1923 saatu ulkomaista pääomaa n. 25 milj. rauhan-
aikaista markkaa eli n. 250 milj. nykyistä markkaa kes-
kimäärin vuodessa. Mutta tästä on ollut pitkäaikaista
luottoa vain 140 - 150 milj. nykyistä markkaa vuodessa.
Melkoinen häilyväksi katsottava osa yksityispankkien
ulkomaisista Smk. veloista ja joukko yksityisten lyhyt-
aikaisia velkoja, joita yllämainitussa laskelmassa ei

lyhytaikaista - Kaceralalla

ole otettu huomioon, on vahitellen suoritettava pitkäaikaisista lainoista saatavalla valuutalla. Näin ollen, jos ulkomaisia lainoja olisi runsaastikin saatavissa, ne suurelta osalta eivät lainkaan vaikuttaisi maksutasaukseen, vaan menisivät entisten velkain konverttaukseen. Toiseksi on otettava huomioon, että, sellaiset kuin maailmantaloudelliset ja valtiolliset olot nykyään ovat, ulkomaisten lainain saanti on epävarmempaa kuin ennen. Lisäksi on varottava, että maa ei liiaksi velkaannu.

Nämä seikat tekevät, että meidän maksutasauksen kunnossa pitämistä ei voida rakentaa ulkomaisen luoton varaan. Meidän on näin ollen pakko toistaiseksi, hitsamman edistyksenkin hinnalla pääasiassa ominneuvoin ylläpitää maksutasauksemme. Kun ulkomaankauppa on verrattomasti ensi sijalla niistä tekijöistä, jotka määräävät maksutasauksen ja kun muut maksutasauksen tekijät ovat melkein kokonaan valtiovallan vaikutuksen ulkopuolella, on huomio puheensoleavassa suhteessa kiinnitettävä kauppatausauksen parantamiseen.

Mitä valtiovaltaa puolelta voidaan tehdä kauppatausauksen parantamiseksi.

Ma valtio osittain sen kautta, minkälaiset edellytykset se talouspolitiikallaan luokoo taloudelliselle toiminnalle, osittain oman tulo- ja menotaseutensa kautta voi vaikuttaa kauppatausauksen muodostumiseen, on valtiovaltan pankkivaltuusmiesten mielestä tietoisesti toimittava kauppatausauksen parantamiseksi. Mitä tässä suhteessa voitaisiin tehdä, siitä pyytävät pankkivaltuusmiehet seuraavassa esittävät muutamia viitteuksia.

Jos ensiksi kiinnitetään huomiota niihin edellytyksiin, joita valtiovalta luo kansakunnan taloudelliselle toiminnalle, näyttää ilmeiseltä, että sen on mahdollista tätä tietä vaikuttaa puheensoleavas tarkoitusista edistävasti sekä kulutukseen että tuotantoon. Kulutukseen vaikut-

tavat ~~tehokkaasti~~ tuontitullit, koska ne tavaroita kallistuttamalla voivat vähentää tavarain kysyntää. Mutta on tarkoin harkittava mihin tavaroihin korkea tullivero on kohdistettava. Pankkivaltuusmiesten mielestä olisi yleisten ja välttämättömien joukkokulutustavarain verotuksessa oltava varovaisia, koska näiden tavarain verotus voi korottaa koko hintatasoa siten lisätä vienniteollisuuden kustannuksia ja siis vaikuttaa maan viennin^e tiä. Sitä vastoin olisi ankara tullivero kohdistettava nautintoaineisiin ja ylellisyystavaroihin, joiden kulutuksen supistuminen ei vähennä tärkeimpien tarpeiden tyydyttämistä eikä yleistä edistystä. Päinvastoin kuin asken on menetelty, olisi riippumatta vation rahantarpeesta, m.m. kahvin, tupakan ja monien ylellisyys tavarain tullia korotettava. Maksutasauksen kannalta ei mahdollisesti liisääntyvälle salakuljetukselle voida antaa suurta merkitystä, koska salakuljetetun tavarain hinta yleensä pysyy lähellä markkinahintoja ja tarkoitettu tulos nimittäin näiden tavarain kallistuminen, tässäkin tapauksessa, niillä ollen saavutetaan.

Pankkivaltuusmiehet eivät voi olla myöskään valittamatta että melkoinen alkoholin kulutus maassa ei ole valtion verotuksen alainen. Tosin väkijuomain verrattain korkea hinta epäilemättä rajoittaa niiden kulutusta, mutta se liikevoitto, joka näiden tavarain kaupasta syntyy, jää yleensä verattomatta ja lisää kulutusta niiden piirissä, jotka tätä kauppaa harjoittavat.

Muuten kuin tässä mainituin tavoin on valtiolla tuskin mahdollisuutta vaikuttaa yleiseen kulutukseen.

Tuotannon edistämiseksi taas olisi Pankkivaltuusmiesten mielestä pantava ensi sijaan vientituotannon sekä sellaisen muun tuotannon suosiminen, joka voi vähentää ulkomaisen tavarain tuontia. On varottava, sellaista tullipo-

litiikkaa, jolla aikaansaadaan, että täällä jalostetaan ulkomaista raaka-ainetta niin kalliilla kustannuksilla, että olisi edullisempaa ostaa tevara valmiina ulkomailta ja käyttää täällä tapahtuvaan jalostukseen tarvittava työ ja pääoma kotimaisen raaka-aineen jalostamiseen. Sikäli kuin tällaisia tapauksia esiintyy, esim. milloin jossakin teollisuudessa on toimimassa niin monta jalostuslaitosta, että ne pienessä maassamme eivät saa tuotteilleen riittävää menekkiä, ei sen uhkan, että osa n.s. tuonti-teollisuuslaitoksia lopettaa tuotantonsa, pitäisi olla aiheena lisätyn tullisuojeleuksen antamiseen ennenkuin on tarkkaan harkittu, kummassa tapauksessa kansantaloudellinen tappio on suurempi.

Päähuomio tulisi valtiiovallan kiinnittäessä vientiin kykenevän tuotannon eli siis ensisijassa puunjalostusteollisuuden ja maatalouden edistämiseen. Paitsi että viennin edistäminen on varmin keino kauppataasauksen parantamiseksi, on tähän erikoisiakin syitä. Suomen puunjalostusteollisuudella, jonka tuotteiden menekistä kauppataasauksemme lähinnä on riippuvainen, on epävarma kilpailukyky ulkomaisilla markkinoilla, paitsi korkeiden verojen ja maassa vallitsevan korkean korkokannan johdosta, hyvin suuressä määrin siitä syystä, että puunjalostus meillä osittain tapahtuu teknillisesti vanhentunein välinein. Tällaisia tapauksia on etenkin paperiteollisuudessa, jossa ainoa tärkeämpi raaka-ainemme jalostetaan suhteellisesti pitkälle. Tämän vuoksi olisi vientiteollisuusyritysten oman pääoman lissantymistä edistettävä. Kun tuntuvaa verojen vähentämistä, joka tässä olisi lähin valtiiovallan käytettävissä oleva keino, ei voida erikseen vientituotannolle antaa, on pankkivaltuusmiesten mielestä otettava harkittavaksi, eikä ankaria veroja olisi sille lievennettävä maksamalla maasta viedyistä tavaroista

vientipalkkioita, myöntämällä vientitavaralle tuntuvia rahtihelpoituksia j.n.e.

Merkitystä vailla tuotannon edistymiselle ei varmaan olisi myöskään, jos valtio omista menoissaan ja valtioavustusten jaossa pitäisi silmällä, että lähi-aikoina ei tulisi kiinnitetyksi lisää työvoimaa valtion yrityksiin eikä yleensä sellaiseen tuotantoon, jota maksutasauksen säilyttäminen ei ensi sijassa vaadi. Täten valtio helpottaisi runsaan ja ehkä halvemmän työvoiman saantia maatalous- ja teollisuustuotantoon. Samassa tarkoituksessa eli jotta maan työvoima tulisi maksutasauksen säilyttämisen kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla käytetyksi, olisi tarmolla jatkettava pyrkimyksiä virastokoneiston yksinkertaistuttamiseksi ja työtehon lisäämiseksi virastoissa menettelytapoja parantamalla ja tarkalla vavonnalla, jotta siten voitaisiin vähentää valtion palveluksessa toimivien lukua.

Mutta valtiovalta voi edistää kauppatasauksen parantamista ei vain edistämällä niitä edellytyksiä, joista yksityistalouden muodostuminen tämän tarkoituksen mukaiseksi riippuu, vaan myöskin ottamalla omassa talouudessaan huomioon puheenaolevan tarkoituksen.

Valtion menotaloudessa voitaisiin kauppatasauksen parantamista pitää silmällä lähinnä kahdella tavalla, nimittäin supistamalla aineellisesti tuottamatonta valtion kulutusta ja toistaiseksi rajoittamalla mahdollisimman vähin myöskin menot tuottaviin tarkoituksiin, milloin tuotto on vasta kaukaisemmassa tulevaisuudessa saatavissa.

Edellisessä suhteessa noudutettavan pidättyväisyyden valitettavasti täytyisi kohdata valtion kulttuurimenot ja sinänsä toivottavia yhteiskunnallisia uudistuksia. Mutta tämä ei näytä olevan vältettävissä, jos maan talou-

delle tahdotaan luoda vakava pohja, nimittäin kunnossa oleva maksutasaus ja arveltaan muuttumaton raha. Pakko olla pidättyväinen näillä aloilla johtuu myös niistä uusista rasituksista, joita maan itsenäistymisen on tuonut mukanaan. Pienessä valtakunnassa valtiolaitoksen yleiskustannukset jakautuvat suhteellisesti vähäiselle asukasmäärälle. Myöskin maanpuolustus vaatii lähivuosinakin raskaita uhrauksia. Nämä menot tekevät, että supistuksiin toisilla aloilla on pakko alistua. Ei myöskään unohdettava, että kulttuurielämän korkeammat ilmaukset jäävät pettäville perustukselle, ellei niiden alla ole varma kansallinen talous. Valtion tulojen runsaus on synnyttänyt sellaista käsitystä, että tämä pohja meillä on taattu. Mutta tällöin on unohdettu, että valtion talouden suotuisuus on suurelta osalta voitu saavuttaa ainoastaan välttämättömien uusien tuotantovalineiden syntymisen kustannuksella.

Kuten on luonnollista, koskee se, mitä edellä on sanottu yhtä hyvin valtion varsinaisesti omia menoja kuin niitä vakinaisia ja tilapäisiä avustuksia, joita valtion veroista annetaan.

Säästäväisyys valtion kulutuksessa olisi ulotettava myöskin puhtaasti aineellisiin menoihin, jotka lähivuosina eivät ole aivan välttämättömät. Esimerkkinä tämän luonteisista menoista mainittakoon sellaiset valmiilla rautateillä suoritettavat uutisrakennukset, jotka eivät ole niin kiireellistä lastua, ettei niitä voi tuonnempaksi siirtää. Etenkin sellaisissa tapauksissa, joissa valtion yrityksistä on odotettavissa tuotantoa lisäävää vaikutusta, vain välillisesti ja vasta kaukaisemmassa tulevaisuudessa, olisi pidättyväisyys tarpeen. Tämä koskee etenkin rautatie-, maantie-, kanava-, rakennus-, y.m.s. töitä. Aikana, jolloin mitä tärkeimmät

edut vaativat maksutasaamisen varmaa kunnossa pitämistä, on myöskin valtion taloudessa pyrittävä kohdistamaan varain käyttö etupäässä nykyishyödykkeiden luomiseen.

Pankkivaltuusmiehet ovat tietoiset siitä, että sellainen valtion varainkäytön supistus, josta edellä on ollut puhe, vähentää työvoiman kysyntää. Se mahdollisuus on siis otettava lukuun, että vaikeuksia työnsaannissa syntyy sekä henkisen että ruumiillisen työn tekijäin keskuudessa. Mutta valtion varoihin perustuvia työmahdollisuuksia voidaan varmaan melkoisesti vähentää, ennenkuin varsinaista joukko työttömyyttä ilmenee, siksi tuntuva on työvoiman puute viime aikoina ollut sekä maataloudessa että monilla aloilla teollisuudessaakin. Vaata jos vaikeampaa työttömyyttä esiintyisi, olisi laajempia valtion töitä järjestettävä.

Tässä esitetyt suuntaviivat valtion yleiselle talouspolitiikalle ^{eivät} perustu harkintaan siitä, mikä talous ja yhteiskuntapolitiikka säännöllisissä ja vakiintuneissa oloissa on pidettävä oikeana, vaan siihen vakaumukseen, että lähivuosina, joina maamme nykyään tärkein ratkaisua odottava reformi, nimittäin rahalaitoksen uudistus säännölliselle kannalle on aikaansaattava, tämä tehtävä vaatii kansakunnilta erityistä pidättyvää jukisessa taloudessa, jopa uhrauksia. Mutta Pankkivaltuusmiehet katsovat että tämä tarkoitusperä on suurten ponnistusten arvoinen ja että sen saavuttaminen epäilemättä palkitsee kestetyt uhraukset.

Tässä vakaumuksessa Eduskunnan Pankkivaltuusmiehet toivovat, että Hallitus on käyttävä vaikutusvaltansa sellaisien periaatteiden varten ottamiseksi valtion taloudessa kuin edellä on esitetty.